

Vážené kolegyně, kolegové,

jak se jmenuje moderní svědce autorů a autorek, vědkyň a vědců? Nejsou to peníze, není to moc, krásná bruneta či ztepilý blondýn. Je to Ctrl-C a Ctrl-V. Jak je jednoduché kopírovat, sebe i druhé! Záplava informací vede k nutnosti shrnovat, kategorizovat, psát přehledy a knihy, kde se již z definice pracuje s daty získanými jinými a jinde. I když píšeme původní vědeckou publikaci, pracujeme s literaturou, citujeme, parafrázujeme... Někdy se přímo nabízí opsat úvod, diskuzi. Mnohé lze řešit přiznáním barvy – tedy korektní citací. Přízně si však – nejeden přehled či kniha by se mohly skládat jen z citací. Zvláštní kapitolou mezi delikty autorské nepoctivosti je pak přisvojování si prací podřízených kolegů či doktorandů.

Plagiát není jistě nic nového, zřejmě se jej neštíteli ani klasici. Jako dítě jsem miloval Jirásku a historii, a tak se před mými zraky náhodou sešla Alšova ilustrace k Cestě na konec světa s dobovým zobrazením burgundského dvora z 15. století, reprodukováným v ilustrovaných dějinách mé babičky. Jak je vidět, Mistr originálně vyměnil trámový strop za gotickou klenbu, postavu, která stála po pravici burgundského vévody Filipa Dobrého přesunul nalevo, a dokreslil (nebo jinde okopíroval?) pár postav českého poselstva. Asi nepřekresloval přes průsvitný papír, jeho perspektiva je totiž horší než v originále. Hrdě se podepsal do pravého dolního rohu – M. A. 1889. To je přibližně doba, kdy postupně vycházely i zmíněné Velké obrazové dějiny světa, staré obrazy se tehdy již reprodukovaly a nemohl si být jistý tím, že se na jeho podvod nepřijde. Mikoláš Aleš zřejmě neměl příliš vysoké mínění o vzdělání českých milovníků historie a Jirásku. Napadá mě však ještě jedna verze, obraz nekreslil, jenom podepsal (a nechal zaplatit), ve skutečnosti šlo o dílo jeho žáka nebo námezdního kreslíře. Tím by se příliš nelišil od mnoha současných šéfů, kteří trvají na svém podpisu pod vším, co opustí jejich instituci, aniž by se na práci nějak podíleli. Aniž by si byli jisti, že se podepisují pod poctivá a validní data. I dnes se může stát, že si někdo chce ulehčit život, práci či výsledky okopíruje, nebo si je dokonce vymyslí. V případě Mikoláše Aleše mě napadá ještě jedna eventualita, nechtěl si neznámý autor z Mistra vystřílet?

Zpátky ke Ctrl C/Ctrl V. Masarykova univerzita uvedla do provozu software pro vyhledávání plagiátů, v němž uvízlo již několik diplomových prací. Citlivost k etice publikací se u nás zvyšuje, svědčí o tom například skandály, dávnější v Praze ještě zapadl, ne však nedávny v Plzni, který zřejmě přesune opisování z kavalírských deliktů do kategorie vážných prohřešků proti etice vědecké práce. Možná, že jsme v základní škole (skoro) všichni opisovali, teď však musíme přestat.

Na Vaše příspěvky se i s redakční radou těší,

prof. MUDr. Ivan Rektor, CSc.
předseda redakční rady

Csuday Jenő, Schönherr Gyula: Nagy képés világtörténet.
VI. Kötet: A középkor. Franklin-Társulat
*Révai testvérek. Budapest, cca 1904 (rok neuveden)

Z Čech až na konec světa. Vypravuje Alois Jirásek.
Ilustroval Mikoláš Aleš. Vydání šesté. Šolc a Šimáček s. r. o., Praha, 1927